NN 148/2020 (31.12.2020.), Odluka o donošenju Smjernica politike državnih potpora za razdoblje 2021. – 2023.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

2903

Na temelju članka 7. stavka 3. Zakona o državnim potporama (»Narodne novine«, br. 47/14 i 69/17) i članka 31. stavka 2. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 150/11, 119/14, 93/16 i 116/18), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 30. prosinca 2020. donijela

ODLUKU

O DONOŠENJU SMJERNICA POLITIKE DRŽAVNIH POTPORA ZA RAZDOBLJE 2021. – 2023.

I.

Donose se Smjernice politike državnih potpora za razdoblje 2021. – 2023., u tekstu koji je sastavni dio ove Odluke.

II.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u »Narodnim novinama«.

Klasa: 022-03/20-04/497
Urbroj: 50301-05/20-20-2
Zagreb, 30. prosinca 2020.

Predsjednik
mr. sc. Andrej Plenković, v. r.

SMJERNICE POLITIKE DRŽAVNIH POTPORA ZA RAZDOBLJE 2021. – 2023.

1. UVOD

Danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, 1. srpnja 2013., Zakonom o državnim potporama (»Narodne novine«, br. 72/13 i 141/13) uvedena je u sustav državnih potpora u Republici Hrvatskoj politika državnih potpora kao novi mehanizam kojim će u određenom, trogodišnjem razdoblju, biti postavljeni prioritetni ciljevi pri dodjeli državnih potpora i svrha učinkovitog korištenja sredstava državnog proračuna. Politika državnih potpora sastavni je dio i važećeg Zakona o državnim potporama (»Narodne novine«, br. 47/14 i 69/17).

Smjernicama politike državnih potpora, u skladu sa Zakonom o državnim potporama, trebaju se voditi davatelji državnih potpora (osim davatelja državnih potpora jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave) pri planiranju i izradi novih prijedloga državnih potpora.

Kao i Zakon o državnim potporama, ove Smjernice odnose se samo na državne potpore industriji i uslugama, ne na državne potpore u poljoprivredi i ribarstvu.

2. DRŽAVNE POTPORE U REPUBLICI HRVATSKOJ U PRETHODNOM RAZDOBLJU

Sektorske državne potpore, koje su usmjerene prema konkretnim sektorima gospodarstva te u većoj mjeri narušavaju tržišno natjecanje i prema tome su »nepoželjne«, u Republici Hrvatskoj su u 2018. činile 61,4 % (znatno više u odnosu na 2017. kad su činile 34,3 %) ukupno dodijeljenih državnih potpora industriji i uslugama. Horizontalne državne potpore, usmjerene »poželjnim« horizontalnim ciljevima, nevezano za konkretne sektore gospodarstva, u Republici Hrvatskoj u 2018. činile su 38,6 % ukupno dodijeljenih potpora industriji i uslugama (znatno manje u odnosu na 2017. kad su činile 65,7 % ukupno dodijeljenih državnih potpora industriji i uslugama).

Provedba politike državnih potpora u 2020., temeljem Smjernica politike državnih potpora za razdoblje 2020. – 2022., bila je dobar pokazatelj budućih planiranja državnih potpora. Ministarstvo financija je tijekom 2020., temeljem Zakona o državnim potporama, ocijenilo usklađenim sa Smjernicama politike državnih potpora za razdoblje 2020. – 2022. prijedloge državnih potpora usmjerene većinom horizontalnim ciljevima, kao što su zapošljavanje, kultura, istraživanje, zaštita okoliša te regionalne potpore.

Dodjela ovih državnih potpora utjecat će i na buduće promjene u strukturi dodijeljenih državnih potpora, tj. odnosa sektorskih i horizontalnih državnih potpora, a u korist horizontalnih državnih potpora. Time bi se trebala nastaviti tendencija rasta udjela horizontalnih državnih potpora u odnosu na sektorske čiji bi udjel u ukupno dodijeljenim državnim potporama trebao biti sve manji.

3. POLITIKA DRŽAVNIH POTPORA EUROPSKE UNIJE

3.1. Modernizacija sustava državnih potpora

Ključni ciljevi procesa modernizacije sustava državnih potpora kojeg provodi Europska komisija, u skladu s Priopćenjem Europske komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija (COM/2012/0209 final), su:

– davanje prioriteta slučajevima koji imaju znatan učinak na jedinstveno tržište kroz pojačanu kontrolu mjera prije provedbe te nadzor nakon provedbe, te

– izbjegavanje slučajeva u kojima se podržavaju oni projekti koji mogu biti samostalno provedeni bez državnih potpora, te posebno

– noveliranje pravila o državnim potporama koje Europska komisija ne mora odobriti prije njihove dodjele, kako bi se smanjila administrativna opterećenja te državama članicama Europske unije omogućilo lakše dodjeljivanje dobro usmjerenih državnih potpora.

U skladu s takvim ključnim ciljevima, a na temelju moderniziranog sustava, postupanje s državnim potporama trebalo bi biti olakšano, a same mjere državnih potpora bile bi dobro osmišljene i odmjerene te usmjerene na jasno prepoznate ciljeve od općeg i zajedničkog interesa, a tržišno natjecanje narušavale bi u najmanjoj mogućoj mjeri.

3.2. Dopuštene državne potpore

Iako su državne potpore, u načelu, proglašene nespojivima s unutarnjim tržištem Europske unije, i samim Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (SL C 202, 7. 6. 2016., pročišćeni tekst), člankom 107., za određene ciljeve, u skladu s Ugovorom o funkcioniranju Europske unije, člankom 107., njihova dodjela je dopuštena i smatraju se prihvatljivima.

Pritom treba istaknuti kako se sredstva koja se dobivaju od Europske unije (npr. iz strukturnih fondova) ili od Europske investicijske banke ili Europskog investicijskog fonda odnosno temeljem drugih međunarodnih i bilateralnih programa (poput Financijskog mehanizma Europskog gospodarskog prostora ili Švicarsko-hrvatskog programa suradnje), od međunarodnih financijskih institucija, poput Međunarodnog monetarnog fonda ili Europske banke za obnovu i razvoj, smatraju državnim sredstvima ako nacionalna tijela imaju diskrecijsko pravo odlučivanja o upotrebi tih sredstava (posebice o odabiru korisnika). Stoga, ukoliko su ispunjeni svi uvjeti iz članka 107. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, ova sredstva mogla bi predstavljati državnu potporu. Suprotno tome, ako takva sredstva izravno dodjeljuje Europska unija, Europska investicijska banka ili Europski investicijski fond bez ikakvog diskrecijskog prava nacionalnih tijela, ona ne predstavljaju državna sredstva (npr. financijska sredstva dodijeljena izravnim upravljanjem na temelju okvirnog programa Obzor 2020. ili EU Programa za konkurentnost poduzetnika te malih i srednjih poduzetnika (COSME) te sredstva transeuropske prometne mreže (TEN-T)).

U skladu s Ugovorom o funkcioniranju Europske unije, sljedeće kategorije državnih potpora se mogu smatrati spojivima s unutarnjim tržištem:

– potpore za promicanje gospodarskog razvoja područja na kojima je životni standard neuobičajeno nizak ili na kojima postoji velika podzaposlenost

– potpore za promicanje provedbe važnog projekta od zajedničkog europskog interesa ili za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u gospodarstvu neke države članice Europske unije

– potpore za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti ili određenih gospodarskih područja ako takve potpore ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu

– potpore za promicanje kulture i očuvanje baštine ako takve potpore ne utječu na trgovinske uvjete i tržišno natjecanje u Europskoj uniji u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu

– druge vrste potpora koje Vijeće Europske unije odredi svojom odlukom koju donosi na prijedlog Europske komisije.

Vrste državnih potpora koje je moguće dodijeliti u skladu s pravilima o državnim potporama su:

– regionalne potpore

– državne potpore za male i srednje poduzetnike

– državne potpore za zapošljavanje

– državne potpore za usavršavanje

– državne potpore za zaštitu okoliša

– državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije
– državne potpore za rizično financiranje
– državne potpore za sanaciju i restrukturiranje
– državne potpore za kulturu i očuvanje baštine, uključujući audiovizualna djela
– državne potpore za radiodifuzijske usluge
– državne potpore dodijeljene za troškove nastale uslijed liberalizacije tržišta električne energije
– državne potpore za poštanske usluge
– državne potpore za razvoj širokopojasne mreže
– državne potpore sektoru prometa
– državne potpore financijskom sektoru
– državne potpore za usluge od općeg gospodarskog interesa
– državne potpore za prijevoz stanovnika udaljenih regija
– državne potpore za infrastrukturu
– državne potpore u slučaju određenih prirodnih katastrofa.

3.3. Državne potpore u Europskoj uniji u prethodnom razdoblju

U odnosu na 2017., u 2018. na razini Europske unije bilježi se nominalno povećanje iznosa dodijeljenih državnih potpora isključujući sektore poljoprivrede, ribarstva i željeznica za 4,3 %, odnosno za 5,0 mlrd eura, od čega na područje zaštite okoliša i uštede energije otpada više od polovice (55 %) svih izdataka.

Prema izvještaju Europske komisije iz 2019., četiri glavna područja u koja su bila usmjeravana sredstva u obliku državnih potpora u državama članicama Europske unije u 2018. su:

– zaštita okoliša uključujući uštedu energije
– istraživanje, razvoj i inovacije i regionalne razvoj te
– sektorski razvoj (investicije u infrastrukturu zračnih i morskih luka, potpore novinskim i televizijskim kućama, i dr.).

Sektorske državne potpore u 2018. u Europskoj uniji činile su tek 7 % ukupno dodijeljenih državnih potpora industriji i uslugama, iako bez sektora željeznica.

4. CILJEVI I PRIORITETI VLADE REPUBLIKE HRVATSKE U PODRUČJU DRŽAVNIH POTPORA U RAZDOBLJU 2021. – 2023.

4.1. Opće mjere

Sve kategorije državnih potpora nemaju isti učinak na tržišno natjecanje. Horizontalne državne potpore usmjerene ostvarenju opće željenog cilja mogu predstavljati pozitivan instrument državnih gospodarskih programa, dok sektorske državne potpore mogu predstavljati značajno narušavanje tržišnog natjecanja te bi se trebale izbjegavati.

Osnovni cilj politike državnih potpora u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2021. – 2023. je smanjiti udio sektorskih državnih potpora u ukupno dodijeljenim državnim potporama, te ih u što većoj mjeri približiti razini usporedivoj s onom u Europskoj uniji.

4.2. Ciljevi dodjele državnih potpora u razdoblju 2021. – 2023.

Davatelji državnih potpora u Republici Hrvatskoj trebaju osigurati da su državne potpore koje namjeravaju dodijeliti dobro osmišljene, te da u najmanjoj mogućoj mjeri narušavaju tržišno natjecanje.

Potiču se davatelji državnih potpora da nastoje da sredstva koja namjeravaju dodijeliti kao državne potpore budu posebno namijenjena:

– istraživanju, razvoju i inovacijama
– zaštiti okoliša
– usavršavanju
– zapošljavanju
– ulaganjima, posebno u obliku regionalnih potpora.

Državne potpore dane poduzetnicima s ciljem usavršavanja njihovih zaposlenika, kao i državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije predstavljaju podlogu za daljnji razvoj te jačanje konkurentnosti gospodarstva. Određene kategorije radnika u nepovoljnom položaju (primjerice osoba bez radnog staža) ili radnika s invaliditetom mogu imati teškoća s